

بهشی دووهم ئامرازهکانی پهرهپیدانی ههریمی

ئامرازهکانی پهرهپیدانی ههریمی:

له م به شه دا، پیداپوونه وه به کۆمه لیک ئامرازی گرنگ ده کهین به کار دیت بۆ پیشخستنی پهرهپیدانی ههریمی، که ئامانجی باشتکردنیه تی بارودوخی ئابووری و کۆمه لایه تی له ناوچه دوور و پهراویزخراوهکان.

ئهم ئامرازانه رۆلێکی دیار دهگیرن له بهرزکردنه وهی هاوسهنگی ناوچهی گهیشتن به پهرهپیدانی بهردهوام له زۆریک له ولاتانی جیهان.

ئهم ئامرازانه به بهشیکی جهوههری و گرنگی سیاسه تی حکومه ت دادهنریت بۆ پهرهپیدانی گشتگیر، بهو پێیهی به شداره له ئاراسته کردنی وه به رههینان و بهرزکردنه وهی دهرفتهی ئابووری، بهمهش پیشکوتن و خو شگوزهرانی بۆ کۆمه لگاگان نیوخۆبیهکان به دهست دههینیت.

له م به شه دا ههریهکیک له م ئامرازانه به جیا شیکاری ده کهین، پیداپوونه وه به به کارهینان و کاریگه ری پراکتیکیان ده کهین له ناوچه جیاوازهکانی جیهان، ههروه ها لیکۆلینه وه له توێژینه وهی دوخه به ناویانگهکان ده کهین که تیشک دهخه نه سه ر چۆنیه تی جیبه جیکردنی ئهم ئامرازانه و ئهو تهحه ددایانهی که رووبه روویان ده بیته وه، ئهمهش به شداره له فراوانبوون دیدگا و تیگه یشتنمان له چۆنیه تی به کارهینانیان بۆ به دهستهینانی پهرهپیدانی ههریمی به شیوهیهکی کاریگه ر و بهردهوام.

له خواره وه ورده کاری زیاتر له گرنگترین ئامرازهکانی پهرهپیدانی ههریمی دهخهینه روو

یه که م: سیاسه تهکانی حکومه ت.

أ - باجهکان:

رینماییهکانی سیاسه تی باج یه کیکه له و میکانیزمه سه رهکیانهی که به هۆیه وه ده توانریت بۆ هاندانی پهرهپیدانی ههریمی و به ره و پیشبردنی گه شهی ئابووری به کار بهینریت، له ناوچه دوور و پهراویزخراوهکان. سیاسه تی باج ده توانیت هاندهری وه به رههینان بیت له م بواراندا به پیشکهرکردنی هه مه چه شنی هاندانی باج، وهک لیخۆشبوونی باج یان داشکاندن ی باج بۆ ئهو

كۆمپانىيانه كه وهبه رههتانه لهو بووارانه دهكهن. بۆ نموونه حكومهتهكان دهتوانن ئىمتيازاتى باج پيشكەش بكهن بۆ ئەو كۆمپانىيانه كه كارگه يان دامهزراوهى بهرهمهتانه له ناوچهكان دادمهزرىن.

ناوچه دوورهكان، كه هاندەرى وهبه رههتانهكانن بۆ ئەو ناوچانه كاردەكات بۆ بهرزكردنهوهى چالاكويه ئابوورويهكان و رهخساندى هەلى كارى ناوخويى. جگه له وهش دهتوانریت سياسهتى باج بهكاربهئيریت بۆ بهرزكردنهوهى تواناى كيبركيى كۆمپانيا بچووك و ناوهندهكان له ههريمه دوورهكان، به كه مكردنهوهى باج له سەر قازانج يان ناساندنى ئىمتيازاتى تايبهت بۆ ئەم كۆمپانىيانه. ههروهها گرنگه سياسهتى باج دابريژریت بۆ ئەوهى هاوسهنگى به دهست بهئيریت له نيوان هاندان وهبه رههتانه و گهيشتن به دادپهروهى كۆمهلايهتى، وهك ئەوهى دهبيت ئەم سياسهتانه دادپهروهانه و هاوسهنگن بۆ ئەوهى جياوازى ئابوورى پوونهات له كارليكه كۆمهلايهتويهكانى نيوان ناوچه جياوازهكان.

ب- پشتيوانى:

پيشكەشكردنى پالپشتى دارايى و هاندان بۆ كۆمپانيا و پرۆژه بچووكهكان و ناوهندهكان له ناوچه دوورهكان به ئامرازىكى كارىگەر دادهئيریت بۆ بهرهبهئيرى گهشهكردن و پالپشتى ئابوورى و داببنكردنى هەلى كار لهو بووارانهدا. داببنكردنى پارهداركردنى دارايى راستهوخۆ يان به داببنكردنى قهرزى باش يان گهرهنتى قهرز، كه يارمهتى هاندانى دهات وهبه رههتانه و هاندانى كارگيرى له ناوچه پهيوههئيدارهكاندا له خودى پيداويستى تايبهت. جگه له مه حكومهتهكان دهتوانن هاندانىكى دارايى وهك ليخوشبوونى باج يان يارمهتى دارايى راستهوخۆ بۆ ئەو كۆمپانىيانه كه

دانىشتوانى ناوچه دوورهدهستهكان دايانمهزراوندوه، ئەمهش هاندەرى رهخساندى هەلى كارى نوئى و چالاكويه ئابوورى لهو بووارانه بهرز دهكاتوه. جگه له وهش دهتوانریت له ريگه بهرنامهكانى راهينهانه وه پشتگيرى پيشكەش بكریت وه نۆژه نكردنهوهى پيشهيه بۆ دانىشتوانى ناوخويى له ناوچه دوورهكان، به ئامانجى پهرهپيدانى كارامهيه و بهرزكردنهوهى ئاستى كارايى پراكتيكى، كه بهشداره له بهرزكردنهوهى هەلى كارى ناوخويى و باشتركردنى ئاستى داهاى تاكهكان. نموونه لهوانه داببنكردنى پشتگيرى دارايى و هاندان بۆ كۆمپانياكان كارگه بچووك و مامناوهندهكان له ناوچه دوورهكان پرۆژهى "سندوقى پهرهپيدانى ناوچه گوندنشينهكان" له ويلايهته يهگرتوووهكانى ئەمريكا. ئەم سندوقه ئامانجى داببنكردنى پالپشتى دارايى و بازرگانويه بۆ كۆمپانياكان كارگه

بچووک و مامناوهندهکان له ناوچه گوندنشینهکان، به ئامانجی پیشخستنی گهشهکردنی ئابووری، هاندانی داهینان و رهخساندنی ههلی کار له م ناوچانهدا. حکومهتی ئهمریکا بودجهی دارایی بو سندوقی پهرهپیدان ناوچه گوندنشینهکان تهرخان دهکات، که قهرز و دارایی باش به ریژهیهکی کهمی سوود بو کومپانیا و پرۆژه تازهپهگهیشتهوهکان دابین دهکات.

کارگه بچووک و مامناوهندهکان له ناوچه گوندنشینهکان.ههروهها سندوقهکه دابین دهکات پشتگیری تهکنیکی و راویژکاری بو پرۆژه سههرهلهداوهکان، لهوانهش پشتگیری له بواری مارکیتینگ و پهرهپیدانی بازرگانی و جیههجیکردنی ستراتیژی دارایی.

ج- یاسادانان:

یاسادانانی ئابووری رۆلئیکی دیار دهگێرن له ریکخستنی ژینگه ئابووری و بازرگانیهکان له ناوچه دوورهکان، که ئامانجی دامهزراندنی چوارچیوهیهکی یاسایی لهوانه وهبهرهینهران مافهکان بههوپیش دهبات، وهبهرهینان دهپاریزیت یاسادانان کومهلیک یاسا و ریسایه که لایهنهکان ریکدهخن چالاکیه ئابووریه جوراوجورهکان، وهک باج، سزا، مۆلهت و مافی خاوهنداریتی و ئهوانی تر. له چوارچیوهی یاسادانان به ئامانجی پیشخستنی وهبهرهینان له ههریمهکاندا له ناوچه دوورهکاندا، دهستپهشخهریه یاساییهکان له دهوری دابینکردنی سوودی داراییدا کۆدهبنهوه وه باج بو ئهوه وهبهرهینهرانهی که وهبهرهینان لهو بوارانهدا ههلهدهبژیرن. بو نمونه، ئهم جوره یاسایانه دهتوانیت لیخۆشبوون لهخۆ بگریت باجی کاتی یان کهمکردنهوهی باج لهسهه قازانجی بهدیهاوو له چالاکیه ئابووریهکان له ناوچه دوورهکان. یاسادانان دهتوانیت به ههمان شیوه دابینکردنی ئاسانکاری بو وهبهرهینهران بو وهگررتنی مۆلهت که پێویسته بو دامهزراندنی کومپانیا یان وهبهرهینان له پرۆژهی نویدا. جگه لهوهش، یاسادانان ئامانجی پاراستنی مافهکانی مرۆقیشه وهبهرهینهران و دلنیابوون له بهردهوامی وهبهرهینان له ناوچه دوورهکان. ماف و ئهرکهکان چوارچیوهی یاسایی بو دروستکردنی ئهوه شته دیاری دهکهن بو وهبهرهینهران و کومپانیاکان، لهوانهش پشک و گرێبهست پاراستنی خاوهنداریتی فیکری و لایهنه یاساییهکانی تر. جگه لهوهش یاسادانان دهتوانیت میکانیزم بو چارهسههرکردنی ناکوکیهکان دابین بکات له نیوان وهبهرهینهران و دهزگاکی حکومهت یان له نیوان وهبهرهینهران خویان، که متمانه به ژینگهی ئابووری بهرز دهکاتهوه و هانی زیاتر دهاته وهبهرهینهکان. ئهم سیاسهت و یاسادانان ئامرازیکی کاریگهرن له هاندانی گهشهکردن گهشهی ئابووری و پیشخستنی پهرهپیدانی ههریمی به دروستکردنی ژینگهیهکی وهبهرهینان پاراستنی گونجاو و یاسایی بو وهبهرهینهران له ناوچه دوورهکان.

نمونه‌ی‌ه‌کی به‌ناوبانگی یاسادانان بۆ به‌ره‌و‌پیش‌بردنی وه‌به‌ره‌هینان له هه‌ریمه‌کاندا دوورکه‌وتنه‌وه "یاسای وه‌به‌ره‌هینانی ناوچه دووره‌کان"ی هیندستانه. ئامانجی ئەم یاسایه هاندانی وه‌به‌ره‌هینانه له ناوچه دوور و پیشکه‌وتووه‌کان تا راده‌یه‌کی که‌متر له پووی په‌ره‌پیدانی ئابوورییه‌وه. وه سوود و هاندانه‌کانی ئەم پاک‌یجه یاساییه دابین ده‌کات بۆ ئەو وه‌به‌ره‌هینه‌رانه‌ی که بریار ده‌دهن له ناوچه دووره‌کاندا وه‌به‌ره‌هینان بکه‌ن، بۆ نمونه لی‌خۆش‌بوونی کاتی له باج له‌سه‌ر ئەو قازانجانه‌ی که له چالاکییه‌کانه‌وه به‌ده‌ست هاتوون په‌ره‌پیدانی ئابووری له‌و بو‌ارانه‌دا. هه‌روه‌ها یاساکه ئاسانکارییه‌کانی بۆ په‌یوه‌ندی به وه‌رگرتنی مۆله‌تی پیویست بۆ ده‌ستی‌کردنی پرۆژه‌کان و کارپیتکردن، که یارمه‌تی که‌م‌کردنه‌وه‌ی تی‌چووی کارگیر‌ی و بیروکراتی ده‌دات بۆ وه‌به‌ره‌هینه‌ران. جگه له‌وه‌ش یاساکه میکانیزمه‌کانی چاره‌سه‌رکردنی ناکوکییه‌کان دابین ده‌کات وه‌به‌ره‌هینه‌ران و ده‌سه‌لاته ناو‌خوویییه‌کان، ئەمه‌ش متمانه به ژینگه به‌رز ده‌کاته‌وه هانی وه‌به‌ره‌هینانی زیاتر ده‌دات له ناوچه دووره‌کان بۆ زیادکردنی وه‌به‌ره‌هینانه‌کان.

دووه‌م: وه‌به‌ره‌هینان له ژیرخانی ئابووریدا.

وه‌به‌ره‌هینان له بو‌اره‌کانی گواستنه‌وه و په‌یوه‌ندییه‌کان و وزه له‌خۆ‌ده‌گریت

أ- گواستنه‌وه:

وه‌به‌ره‌هینانی په‌ره‌پیدانی گواستنه‌وه له ناوچه دووره‌کاندا به‌شیک‌ی سه‌ره‌کییه له ستراتیژییه‌کانی په‌ره‌پیدانی هه‌ریمی. ری‌گاو‌بان، هیلی ئاسن، به‌نده‌ره‌کان له ژیرخانه دیاره‌کانن که له‌م باب‌ه‌ته‌دا گرنگییان پیدراوه. با‌شترکردنی ئەم ژیرخانه زۆر گرنگه بۆ به‌رزکردنه‌وه‌ی ده‌ست‌راگه‌یشتن به بازاره‌کان و که‌م‌کردنه‌وه‌ی تی‌چووی گواستنه‌وه، که به‌شداره له پیش‌خستنی گه‌شه‌ی بازرگانی و ئابووری له ناوچه دووره‌کان.

یه‌که‌م: په‌ره‌پیدانی ری‌گاو‌بانه‌کان یه‌کیکه له هه‌نگاوه گرنگه‌کان بۆ با‌شترکردنی گه‌یشتن به ری‌گا‌کان بازار و ناوه‌نده شاریییه‌کان، به‌و پییه‌ی به‌شداره له ئاسانکاری جووله‌ی کالا و تاکه‌کان. ئەمه‌ش دروستکردن و په‌ره‌پیدانی تۆره‌که ده‌گریت‌ه‌وه ری‌گا‌کانی گونجاو له‌گه‌ل پیداو‌یستییه‌کانی ناوچه‌ی دوور، له‌وانه دروستکردنی ری‌گا سه‌ره‌کی و لاوه‌کی و ری‌گای کشتوکالی. ئەم پیشه‌هاته به‌شداره له که‌م‌کردنه‌وه‌ی کاتی گه‌شت و تی‌چووی گواستنه‌وه، هه‌روه‌ها با‌شترکردنی ده‌ست‌راگه‌یشتن به بازاره‌کان و زیادبوونی ده‌رفه‌تی بازرگانی و ئابووری بۆ دانیش‌توانی ناوچه‌که.

دووم: پهره پیدانی هیلی ئاسنیش به شیکي گرنگی باشتکردنی ژیرخانی گواستنه وه له ناوچه دوورهکان. هیلی ئاسن به شداری له دابینکردنی ئامرازیکی کارا و خیرا بۆ گواستنه وه بۆ کالا و سهرنشینهکان، و بهرزکردنه وه ی په یوهندی نیوان شارهکان و ناوچه دوورهکان. پهره پیدانی هیلی ئاسن گه یشتن به بازار باشت دهکات و تیچوونه لوجستیکهکان کهم دهکرینه وه، که چالاکی ئابووری بهرز دهکاته وه و ئاسوی نوی دهکاته وه بۆ وه بهر هیتان و پهره پیدان له ناوچه دوورهکان.

سینهم: پهره پیدانی به ندره رۆلکی گرنگی ههیه له ئاسانکاری بۆ رۆیشتنی کالاکان و باشتکردنی دستراگه یشتن به بازاره جیهانییهکان. زۆریک دهکاته وه ناوچه دووره دهستهکانی نزیک که ناراو هکان، لیره وه پهره پیدانی به ندره هکان ده توانیت فاکته ری یه کلاکه ره وه بیت بۆ پیشخستنی گه شه ی ئابووری ئه و ولاتانه و ههریمهکان. له ریگه ی وه بهر هیتان له فراوانکردن و نوێکردنی به ندره هکان. باشتکردنی چالاکی گواستنه وه ی کالاکان و که مکردنه وه ی تیچوونهکان، توانای کبیرکی له ناوچه دوورهکان و ئالوگۆری بازرگانی و ئابووری بهرز دهکاته وه.

نمونه ی وه بهر هیتان له پهره پیدانی گواستنه وه له ناوچه دوورهکاندا بریتین له ئاماژه به پرۆژه ی “ریگای خیرا باکووری پرۆژه لات” له هیندستان. ئه م پرۆژه یه ئامانجی پهره پیدانی تۆری ریگاوبانهکانه له ناوچهکانی باکور و پرۆژه لات ی ولات، که به دهست که می ده نالین له ژیرخانی گواستنه وه دا. پرۆژه که دروستکردنی ریگای خیرا و دوو ریگا خیرا له خۆده گریت. وه فراوانکردنی ریگاکانی ئیستا، که به شداره له باشتکردنی گه یشتن به ناوچهکان دووری له بازار و ناوه نده گه ورهکانی شارهکان، به م شیوه یه بهرزبوونه وه ی وهک ناوچهکان به شداری دهکات. ئه مانه له پهره پیدانی ئابووری و بازرگانیدان پرۆژه که تیچووی گواستنه وه بۆ جووتیاران و بهر هه مهینه ران که مده کاته وه له ناوچه دوورهکان، که گواستنه وه ی کالا بۆ بازارهکان ده بن وه ده بیته هوی زیادکردنی داها ت و دهره تی ئابووری بۆ خه لکی ناوچه که.

میسر یه کیکه له و ولاتانه ی که زۆر پشت به پهره پیدانی ژیرخانی ئابووری بۆ پیشخستنی پهره پیدانی ههریمی. بۆ نمونه له میسر پرۆژه ی که نالی سویسی نوی که یه کیکه له گه وره ترین پرۆژهکانی ژیرخانی جیهان. که نالیکی نوی کرایه وه

له مانگی ئابی ۲۰۱۵دا، پرۆژه یه کی ستراتیجیه که ئامانج لئی زیادکردنی توانای ریره وی ده ریایی و بهرزکردنه وه ی رۆلی میسر وهک ناوه ندیک بۆ بازرگانی جیهانی. ئامانجی پرۆژه ی که نالی سویس بهرزکردنه وه ی ره وتی گه شتکردن و که مکردنه وه ی کاتی چاوه روانی بۆ که شتییهکان، که دستراگه یشتن به بازاره جیهانییهکانه وه چالاکی ئابووری له ناوچهکان ئه مه ش له سایه ی

که ناله که وهیه. توانا بهرزکردنه وهی پرۆژه که، وهک ناوهندیک بو توانای کیبرکی میسر له بازارگانی ده ریایی و گواستنه و هدا له ناوچه که دا، که به شداره له بههیزکردن په ره پیدانی هه رییمی و ره خساندنی ده رفته کار.

جگه له وهش جهخت له سهر باشترکردنی ریگاو بان و هیلی ئاسن کرایه وه هیلی ئاسن له میسر به ئامانجی بهرزکردنه وهی ده سترگه یشتن به ناوچه دووره کان پیشخستنی بازارگانی ناوخیوی و ده ره کی. ئەم هه ولانه فراوانکردنیشی له خوگرتبوو وه نوژنه کردنه وهی ژیرخانی گواستنه وه، له وان هس دروستکردن و په ره پیدانی ریگاو بان هکان ترانزیتی خیرا، که به شداری کرد له باشترکردنی په یوه ندی نیوان ناوچه شاریه کان ناوچه گوندنشینه کان و بهرزکردنه وهی ئالوگوری بازارگانی و ئابووری.

ب - په یوه ندیه کان:

په یوه ندیه کان ژیرخانیکي بنه ره تییه بو پیشخستنی په ره پیدانی هه رییمی پیشخستنی گه شه ی ئابووری له ناوچه دووره کان. دابینکردنی ژیرخانی بو په یوه ندیه کوالیتی بهرز هکان، ده بیته هوی دابینکردنی ژیرخانیکي باشی ئامرازه کانی په یوه ندیکردن و دابینکردنی ئامرازی تری په یوه ندی کردنی نوی.

وه کاریگه ره له م ناوچه ده دا، که په یوه ندیه کان بهرز ده کاته وه و به شداره له یه کگرتنیان له ئابووری نیشتمانی و جیهانیدا. له م چوارچیوهیه دا به گواستنه وه داده نریت په یوه ندی ئەلیکترۆنی و په یوه ندی ئونلاین ئامرازیکی سه ره کین بو به ده سه ته یانی لایه نیکی ژیانی په ره سه ندن هه یه، ئەویش زانیاری و ئالوگوری په یوه ندیه ئابووری و کومه لایه تی له کومه لگا مۆدیرنه کاندا دابینکردنی ژیرخانی په یوه ندیه کانی کوالیتی بهرز له ناوچه دووره کان پیوستی به وه به ره ینان هه یه له بواره کانی وهک تۆری وایه رلیس و بی وایه ر خزمه تگوزاری خیرای ئینته رنیت و دابینکردنی موبایل بو نمونه ده توانریت تۆری ئینته رنیتی خیرا و متمانه پیکراو په ره پیدریت بو دابینکردنی ده سترگه یشتنیکی ئاسان و متمانه پیکراو به زانیاری و خزمه تگوزارییه دیجیتالییه کان، له وان هس ته ندروستی و په روه ده و بازارگانی ئەلیکترۆنی. وهک ده توانریت خزمه تگوزاری په یوه ندی موبایل به کوالیتی بهرز پیشکesh بکریت بو ئە وهی بتوانریت هاوولاتیانی ناوچه دووره ده سه ته کان ده توانن به ئاسانی و به نرخیکی گونجاو په یوه ندی بکه ن گونجاوه، که ده رفته ته کانی په یوه ندی و کارلیککردن له گه ل جیهانی ده ره وه بهرز ده کاته وه. به دابینکردنی په یوه ندیه کوالیتی بهرز هکان، حکومه ته کان ده توانن دامه زراوه تایبه ته کان و ریکخراوه نیوده وه له تییه کان ده توانن گه شه ی ئابووری و کومه لایه تی ناوچه

دوورهکان به‌ره‌وپیش ببه‌ن. ده‌توانریت بۆ باشتر ده‌سترگه‌یشتن به‌ زانیاری ده‌رفه‌تی کارکردن به‌رز بکاته‌وه و کومه‌لگاگان به‌هیز بکات سود وهرگرتن له‌ داهیتان و ته‌کنه‌لوژیای مؤدیرن، که به‌شداره له‌ گه‌یشتن به‌ په‌ره‌پیدانی گشتگیرو به‌رده‌وام له‌م بوارانه‌دا. نمونه‌یه‌کی جیهانی به‌ناوبانگ له‌ دابینکردنی ژیرخانی په‌یوه‌ندییه‌کان کوالیتی به‌رز له‌ ناوچه‌ دووره‌کان پرۆژه‌ی "Internet.org" ه، که له‌لایهن فه‌یسبووکه‌وه ده‌ستیپیکردوه، که ئامانجی دابینکردنی ئینتهرنیت له‌ ناوچه‌ دوور و بیته‌شه‌کان له‌ سه‌رانسه‌ری جیهان.

ئهم پرۆژه‌یه کارده‌کات بۆ دابینکردنی ئینتهرنیت له‌ ناوچه‌ گوندنشین و دووره‌کان به‌ پیشکه‌شکردنی خزمه‌تگوزاری ئینتهرنیتی تیچووی بی به‌رامبه‌ر یان که‌م، که به‌شداره له‌ به‌هیزکردنی خه‌لکی ناوچه‌که بۆ ره‌خساندن ده‌رفه‌تی نوێ بۆ فی‌ربوون و په‌یوه‌ندی و کارکردن. ئه‌مه‌ش جیه‌جی ده‌کریت پرۆژه‌که له‌ ریگه‌ی هاوبه‌شی له‌گه‌ل پیشکه‌شکارانی خزمه‌تگوزاری په‌یوه‌ندییه‌کانه حکومه‌ته خو‌جیه‌کان و دامه‌زراوه قازانج نه‌ویسته‌کان. له‌ ریگه‌ی ئهم پرۆژه‌یه خزمه‌تگوزاری ئینتهرنیت له‌ زۆر بواردا پیشکه‌ش کرا ناوچه‌ دووره‌کان له‌ سه‌رانسه‌ری جیهان، که به‌شداری کردوه له‌ به‌هیزکردنی کومه‌لگاگان کومه‌لگه‌ ناوخویه‌کان، باشترکردنی کوالیتی ژیانان، زیادکردنی هه‌لی کار و گه‌شه‌کردن کارامه‌بیه‌کان. ئهم پرۆژه‌یه مؤدیلیکی ئایدیاله بۆ چۆنیه‌تی به‌کاره‌یتانی ته‌کنه‌لوژیا بۆ به‌ده‌سته‌یتانی په‌ره‌پیدانی هه‌ریمی و به‌رزکردنه‌وه‌ی په‌یوه‌ندی و کارلیککردنی خزمه‌تگوزاری کومه‌لایه‌تی له‌ ناوچه‌ دووره‌کان هه‌روه‌ها نمونه‌ی دابینکردنی ژیرخانی په‌یوه‌ندییه‌ کوالیتی به‌رزه‌کانه له‌ ناوچه‌ دووره‌کان پرۆژه‌ی "انترنت بالونات Project Loon" که له‌لایهن کۆمپانیای گووگله‌وه (Google) خراوته بازاره‌وه، که ئامانجی دابینکردنی په‌یوه‌ندی ئینتهرنیت له‌ ناوچه‌ دوور و دابراوه‌کان به‌ به‌کاره‌یتانی بالۆنه‌ فربوه‌کان به‌ وزه‌ی خو‌ر. ئهم پرۆژه‌یه بالۆنه زه‌به‌لاحه‌کان ده‌خاته به‌رگه‌هه‌واوه ئامیری په‌یوه‌ندییه‌کان هه‌لده‌گریت، که سیگنالی رادیویی دابه‌ش ده‌کات بۆ دابینکردنی هیللی ئینتهرنیت له‌ ناوچه‌ دووره‌کان. بالۆنه‌کان ده‌جوولین له‌ نیوان چینه‌کانی که‌شوه‌وا بۆ دلنیا‌بوون له‌ دابینکردنی خزمه‌تگوزاری له‌ ناوچه‌نانه‌ی پیویسته، و ده‌توانریت جووله و به‌رزیه‌که‌ی له‌ ریگه‌ی نه‌رمه‌کالا‌کانه‌وه کۆنترۆل بکریت. ئهم پرۆژه‌یه له‌ چه‌ند ولاتیکی جیهاندا جیه‌جی کراوه، وه‌ک نیوزله‌ندا و کینیا و پیرو، و ئه‌نجامه‌کان کاریگه‌رییه‌که‌ی له‌ دابینکردنی په‌یوه‌ندی به‌ ئینتهرنیت له‌ ناوچه‌ دووره‌کان و باشترکردنی ده‌سترگه‌یشتن دانیش‌توان بۆ خزمه‌تگوزاری ئینتهرنیت و زانیاری. ئهم پرۆژه‌یه نمونه‌یه‌کی سه‌رکه‌وتووی به‌کاره‌یتانی ته‌کنه‌لوژیا بۆ به‌ده‌سته‌یتانی په‌ره‌پیدانی هه‌ریمی و به‌هیزکردنی به‌شه‌کانی دانیش‌توانی نااگا له‌ کومه‌لگا دووره‌کان.

ج - وزهى :

وهبه رهينانى پاشه كه وتكردى وزه له ناوچه دووره كاندا به شيكى سهره كيبه له ههوله كانى پهره پيدانى ههريمى به شداره له پشتگير كردنى له چالاكيبه ئابوريبه كان و پيشخستنى ژيانى بهردهوام بو دانىشتوانى ناوچه كه. ئەم وهبه رهينانه چه ندين بوارد ده گريته وه له وانه داببن كردنى كارها و سووته مهنى، له خواره وه دابه شكردنى هه ر بواريك ده خهينه پروو:

● داببن كردنى كارها له ناوچه دووره كان زور گرنه بو به زكردنه وهى چالاكيبه ئابووريبه كان و باشتراكردنى كواليتى ژيان.

● ئەمه ده توانريت به دروست كردنى ويستگهى كارها به دهست بهيئريت به به كار هينانى سه رچاوهى جوړاو جوړ وهك وزهى خوړ و با و ئاو.

● داببن كردنى كارها ده توانريت پشتگيرى پيشه سازيبه ناوخويبه كان بكات، بو نمونه پيشه سازى دهستى و گوپينى خوړاك، و به شدارى دهكات له باشتراكردنى خزمه تگوزاريبه سهره تاييه كانى وهك په روه رده و چاو ديږى ته ندروستى.

● داببن كردن و دابه شكردنى سووته مهنى كه ده توانريت بو گه رمكردنه وه و كارپيكردن به كار بهيئريت مه كينه كان و جبه خانه.

● ده توانريت سووته مهنى پاشه كه وت بكرى له ريگهى ويستگه كانى گوپينى كه رهستهى بيناسازى ئورگانيكه كان بو سووته مهنى به كار هينراو، وهك ويستگهى گوپين پاشماوهى ئورگانيك تا گازى چيشت لينان.

● داببن كردنى سووته مهنى به شداره له هاندانى چالاكيبه ئابووريبه ناوخويبه كان باشتراكردنى كواليتى ژيان، به تاييه تى له و ناوچانهى كه ناتوانن دهستيان بگات به سه رچاوهى وزه به ئاسانى.

نمونه يهك له م بواره دا پرۆژهى “ كاموتى شه مس بارك ” ه يه كيك له گه و ره ترين پرۆژه كانى به ره مهينانى وزهى خوړ له هيندستان. ئەم پرۆژه كه له ويلايه تى كارناتاكا له باشوورى

ھیندستانەوہ دانراوہ و پروبہریکی فراوانی لەخۆگرتووہ لە زەویبەکان بە پانیلی خۆر تەیارکراون بۆ بەرھەمھێنانی کارەبا. پرۆژەکە ھەلی کاری ناوخوای دەپەخسینییت و بەشداری لە دابینکردنی کارەبا بۆ ھەریمەکان ناوچە گوندنشینەکان، کە پەرەپێدانی ناوخوای بەرھەوپییش دەبات و بارودۆخی ژیان باشتەر دەکات بۆ دانیشتوان.

سێیەم: خۆیندن و ڕاھێنانی پیشەیی.

پەرۆردە و ڕاھێنانی پیشەیی بە ئامرازیکێ سەرەکی دادەنریت بۆ پەرەپێدانی ھەریمی. ئەوان ڕۆلێکی گەرم دەگێرن لە پەرەپێدانی تواناکانی کارکردنی ناوخوای بەرزکردنەوہی ھەلی کار و بەرزکردنەوہی ئاستی داھات. ئامانج ئەوہیە پەرۆردەیی پیشەیی بنەرەتی و ڕاھێنان لە تەیارکردنی کریکاران بە لیھاتوویی وە زانیاری کە یارمەتیاں دەدات لە بازاری کاردا تیکەل ببن و بەشداری بکەن لە گەشەسەندنی ئابووری ھەریمدا. دابینکردنی بەرنامەیی جۆراوجۆری پەرۆردەیی و ڕاھێنان کە پێداویستیھەکانی بازاری کار دابین دەکات پەرۆردەیی ناوخوای زۆر گەرم بۆ دنیابوون لە کاریگەری پەرۆردە و ڕاھێنانی پیشەیی. حکومەتەکان و لایەنە پەيوەندیدارەکان پێویستە پێداویستیھەکان دەستنیشان بکەن بازاری راستەقینە و پەرەپێدانی بەرنامەیی پەرۆردەیی ھاوتەریب لەگەڵ ئەو پێداویستیھە، جا چ لە بواریھەکانی پیشەسازی تەقلیدی یان پیشەسازییە پیشکەوتووہکان. ئەم بەرنامە پەرۆردەیی و ڕاھێنانانە بریتین لە کارامەییھەکانی فێربوون پەرۆردەیی بنەرەتی وەک خۆیندنەوہ، نووسین، و ژمیریاری، جگە لە دابینکردنی ڕاھێنان لەسەر کارامەیی تەکنیکی و پیشەیی پێویست بۆ کارکردن لە بواری جیاوازیھەکاندا کەرەتەکانی ئابووری.

بۆ نمونە دەتوانین سەیری دەستپێشخەری ڕاھێنانی پرۆگرامی پیشەیی لاوان لە ھیندستان بکەین کە ئامانجی پیشکەشکردنی ڕاھێنانی پیشەیی کوالیتی بەرز بۆ گەنجانی گوند و ناوچە دوورەدەستەکان. لە کۆمەلێک خولی ڕاھێنانی جۆراوجۆرەوہ کە پرۆگرامەکە پیشکەشی دەکات کارامەیی، وەک بەرھەمھێنان و کشتوکال و تەکنەلۆژیا، بە ئامانجی بەھیزکردن بۆ ئەوہی کار بکەن پێویستیان بەو لیھاتووییھەھە کە لە گەنجانەوہ بەدەستیان ھیناوە. کەرەتە ئابوورییە ناوخوایەکان و بەشداریکردن لە ھاندانی پەرەپێدانی ھەریمی. ئەمەش ئەوہ دەردەخات کە چۆن پەرۆردە و ڕاھێنانی پیشەیی دەتوانیت ئامرازیکێ بەھیز بیت بۆ بەرھەوپییشکردنی گەشەیی ئابووری

و باشتکردنی ئاستی ژیان له ناوچه دوورهکاندا، به شایستهکردنی کریکارانی ناوخوای که کارامهیی گونجاویان هه بیته له گهله پیداوایستییهکانی بازاری کاری ناوخوای.

له ههریمی کوردستانی عیراق، خویندن و راهینانی پیشهیی یهکیکه لهو کهرته گرنگهکان که بهشدارن له پهرهپیدانی ههریم و باشتکردنی دهرفتهکانی کارکردن بو گهجان و کارخوازان. ناوچهکه پروبه پرووی ئاستهنگی گهوره بووهوه له م پروهوه، له نهجامی نهو هه لومه رجه سیاسی و ئابوورییهی که پرویدا بهلام ههولی بهردهوام ههیه بو پهرهپیدانی نه م کهرته.

له نیو ههوله پیشهنگهکان له کوردستانی عیراقدا، مرؤف دهتوانیت ئاماژه بهوه بکات پروگرامی پهرهوهدهی پیشهیی و تهکنیکی که له لایه ن پهیمانگا و سهنته رهکانهوه پیشکesh دهکریت راهینان له شاره جیاجیایکانی ههریم. نه م بهرنامه ن بریتین له راهینان له سه ر کومه لیک کارامهیی و پسپوری بهرفراوان وهک بیناسازی، تهکنه لوژیا، په رستاری، دیزاین، په یوهندی، زانیاری گرافیک، میوانداری و هتد. نه م بهرنامه ن به هاوکاری ریکده خرین له گهله حکومه تی ناوخوای و کومپانیا تابه تهکان و ریکخراوه نیوده وه له تیهکان. جگه له وهش حکومه تی خو جیی له کوردستانی عیراق جیه جیی دهکات سیاسهت و بهرنامهکانی پیشخستنی خویندن و راهینانی پیشهیی، له وانه دابینکردنی سکوله رشپ بو خویندکارانی پیویست و هاندانی پهرهوه ده خویندنی پیشهیی و تهکنیکی وهک به دیلیک بو خویندنی زانکوی تهقلیدی. ههروه ها حکومهت کار له سه ر پهرهپیدانی پروگرامهکانی خویندن و سهرده میانه کردنی تهکنیک و ئامیرهکان دهکات.

دامه زراوه پهرهوه دهیی و راهینانهکان بو دلنیا بوون له دابینکردنی خویندنی کوالیتی بهرز پیداوایستییهکانی بازاری کار دابین دهکات. نه م ههولانه رهنگدانه وهی پابه ندبوونی ههریمه بو پیشخستنی خویندن و راهینانی پیشهیی وهک ئامرازیک بو گهیشتن به پهرهپیدانی گشتگیر و رهخساندنی ههلی کاریکی بهردهوام بو گهجان وه پیشخستنی گه شه پیدانی ئابووری له کوردستانی عیراق.

چوارهم: داهینان و پهرهپیدانی تهکنه لوژیا.

تهکنه لوژیا و داهینان دوو بزوینه ری سه رهکی پهرهپیدان له ئاستی ناوچه پیدای بهشداری دهکن له بهرزکردنه وهی بهرهمهینان و باشتکردنی کوالیتی بهرهم و پهرهپیدانی بهرهمهینان. داهینان له

تەكنەلۇجىيا يەككىكە لە گرنگترىن ھۆكارەكان كە بەشدارە لە بەرزكردنەوھى تواناكانى ولاتان و ناوچەكان بۇ بەدەستەھىنانى پەرەپىدانى گشتگىر و بەردەوام. ولاتان و ناوچەكان بە پالېشتىكردى توپژىنەوھكان ھانى داھىنان بەن و پەرەپىدان و دابىنكردى ھاندان بۇ كۆمپانىا و دامەزراوھكان بۇ بەكارھىنانى تەكنەلۇجىياكان مۇدىرن لە بەرھەمھىنان و خزمەتگوزارىدا. وەبەرھىنان لە توپژىنەوھدا لەبەرچاۋ دەگىرىت پەرەپىدان و بەكارھىنانى تەكنەلۇجىياى مۇدىرن بۇ بەدەستەھىنانى گەشەكردىن زۆر گرنگە پەرەپىدانى ئابوورى و بەرزكردنەوھى تواناى ھەرىمەكان بۇ كىپرېكتىكردىن لە بازارچىھانىدا. بە پالېشتىكردى داھىنان و پەرەپىدانى تەكنەلۇجىيا، ھەرىم دەتوانىت پىشكەوئىت كاراىى بەرھەمھىنان و خزمەتگوزارىيەكان، بەرزكردنەوھى ھەمەجۆرىي پىشەسازىيە ناوخۆيىەكان، زىادكردىن بەھى زىادكرامى بەرھەمە ناوخۆيىەكان. ھەروھە دەكرىت داھىنان و تەكنەلۇجىيا بەشدارن لە باشتىكردىن كوالىتى ژىان و بەدەستەھىنانى پەرەپىدانى بەردەوام لە رېگەى چارەسەرى كارىگەر بۇ تەھدەدىياتى ژىنگەيى و كۆمەلايەتى. بۇ نمونە دەتوانىن وەك نمونەيەك سەيرى سەنگافورە بكەين چۆنىەتى وەبەرھىنان لە داھىنان و پەرەپىدانى تەكنەلۇجىيا لە گەشىتن بە پەرەپىدانى ھەرىمى. سەنگافورە بە يەككىك لە ولاتە پىشكەوتوۋەكانى تەكنەلۇجىيا دادەنرىت لە جىھاندا، بەردەوام بەدوامى بەكارھىنانى تەكنەلۇجىيا لە لايەنە جۆراۋجۆرەكانى ژىانى ھاوولاتىيان و ئابوورىدا. حكومت وەبەرھىنان لە بەرنامەكانى توپژىنەوھ و گەشەسەندن دەكات ھانى كۆمپانىياكان دەدات بەرنامەو توپژىنەوھ پىشكەش بكەن، تەكنەلۇژىيا لە كارەكانىدا بەكاربەئىن. لە ئەنجامدا سەنگافورە بە ناۋەندىك دادەنرىت سوود لە گەشەپىدانى ئابوورى و گەشەپىدانى بازىرگانى وەردەگىرىت، و پىشەنگى جىھانىيە لە داھىناندا و ئاستى ژىانى بەردەوام و بەرز بۇ ھاوولاتىيانى.

نمونەى بەكارھىنانى سەركەوتوۋانەى داھىنان و پەرەپىدانى تەكنەلۇژىيا برىتىن لە: پەرەپىدانى ھەرىمى "دۆلى سلىكون"ى لە كالىفۆرنىا لە وىلايەتە يەكگرتوۋەكانى ئەمىرىكا. دۆلى سلىكون بە ناۋەندىك دادەنرىت كە ناۋەندى سەركەى لە پىشەسازى تەكنەلۇژىيا و داھىنان لە ئاستى جىھانىدا، زۆرىك لە كۆمپانىا و دامەزراوھكان لە خۇ دەگىرىت لە بوارى تەكنۆلۇجىيا وەك ئەپل و گوگل و فەيسبووك و ئەمازون. دۆلى سلىكون نوپنەرايەتى نمونەيەكى پىشەنگ دەكات لە بەكارھىنانى تەكنەلۇجىيا بۇ پەرەپىدانى ھەرىمى، كە كۆمپانىيا پىشەنگەكانى ئەم دۆلە بەشدارىيان تىدا كردوۋە لە داھىنان و پەرەپىدانى تەكنەلۇجىيا بۇ باشتىكردىن ژىانى رۆژانە ئاسانكارى بۇ بازىرگانى و پەرەپىدانى پىشەسازىيە ناوخۆيىەكان. ھەروھە بوونى ئەم كۆمپانىيانە لە ھەرىمدا بەرھەمەند و شارەزايى بۇ خۇى رادەكتىشىت

گه‌شه‌ی جیهانی له بواری ته‌کنه‌لۆجیادا، که داهینان به‌رز ده‌کاته‌وه و به‌شداره له گه‌شه‌کردن ئابووری ناو‌خۆیی. حکومه‌تی ناو‌خۆیی له کالی‌فۆرنیا کارده‌کات بۆ پیشکه‌شکردنی پشتگیری هاندانی کۆمپانیا تازهبه‌په‌نگه‌یشتو و داهینه‌ره‌کان له دۆل، به‌دابینکردنی به‌رنامه‌کانی پشتگیری دارایی و ته‌کنیکی و یاسای گونجاو. وه‌ک چۆن وه‌به‌ره‌یتان ده‌کات حکومه‌ت خه‌ریکی په‌ره‌پیدانی ژێرخانی ته‌کنه‌لۆجییه، وه‌ک تۆره‌کان ئینته‌رنیتی خێرا و ئەپلیکەیشنە زیره‌که‌کان، بۆ پشتگیریکردن له گه‌شه‌کردنی بازرگانی و به‌رزکردنه‌وه‌ی په‌یوه‌ندی نیوانیان. به‌هۆی هه‌ولی که‌رتی تاییه‌ت و هاندانی حکومه‌ته‌وه، دۆلی سیلیکۆن به‌ناوه‌ندیکی جیهانی داهینان و ته‌کنه‌لۆجیایای نوی داده‌نریت بۆ گه‌یشتن به‌ په‌ره‌پیدانی هه‌ریمی له‌ په‌نگه‌ی وه‌به‌ره‌یتان له‌ داهینان و په‌ره‌پیدانی ته‌کنه‌لۆجیا.

نمونه‌یه‌کی دیکه له‌ ده‌وله‌تی عێراق له‌ بواری وزه و ژێرخانی ئابووریدا ته‌کنه‌لۆجیا، که‌ پرۆژه‌یه‌که‌ بۆ دروستکردنی ویستگه‌ی کاره‌بای باکور له‌ پارێزگاری سلیمانی له‌ هه‌ریمی کوردستان. ویستگه‌ی کاره‌بای باکور نوینه‌رایه‌تی پرۆژه‌یه‌کی ستراتیژی په‌ره‌پیدانی ژێرخانی ده‌کات ژێرخانی ناوچه‌که‌ و دابینکردنی وزه‌ی کاره‌با بۆ ناوچه‌کانی باکور له‌ عێراقه‌وه‌ که‌ به‌ده‌ست که‌میی وزه‌ی زۆره‌وه‌ ده‌نالینیت. پرۆژه‌که‌ به‌ هاوکاری کۆمپانیا تاییه‌تمه‌نده‌کانی ته‌کنه‌لۆژیای نیوده‌وله‌تی جیبه‌جی ده‌کریت له‌ بواری وزه، دانیابوون له‌ دابینکردنی ته‌کنه‌لۆجیای پیشکه‌وتوو و کارایی به‌رز له‌ به‌ره‌مه‌یتانی کاره‌بادا. ئەم پرۆژه‌یه‌ ئامانجی به‌رزکردنه‌وه‌ی کوالیتی خزمه‌تگوزارییه‌ گه‌شتیه‌کانه‌ له‌ هه‌ریمدا هاندانی گه‌شه‌ی ئابووری و گه‌شه‌پیدانی کۆمه‌لایه‌تی، له‌و شوینانه‌ی که‌ چاوه‌پوان ده‌کرا دابینکردنی جیگیر له‌ وزه‌ی کاره‌بایی ده‌بیته‌ هۆی سه‌رنج‌راکێشان وه‌به‌ره‌یتان و به‌رزکردنه‌وه‌ی چالاکیی ئابووری له‌ هه‌ریم، جگه‌ له‌وه‌ بۆ باشتکردنی ژیا‌نی رۆژانه‌ی دانیش‌توان به‌ دابینکردنی وزه‌ی پنیویست بۆ ما‌ل و دامه‌زراوه‌ و ئیمکاناتی گه‌شتی. جگه‌ له‌وه‌ ئەم پرۆژه‌یه‌ ده‌رفه‌تی فێربوون و راهینان ده‌ر‌ه‌خسینیت راهینانی پیشه‌یی بۆ کریکارانی ناو‌خۆیی، که‌ کریکاران تیییدا دامه‌زراون و راهینان پیده‌کریت کاره‌ ناو‌خۆییه‌کان له‌ دروستکردن و به‌ریوه‌بردنی ویستگه‌که‌دا، که‌ به‌شداره‌ له‌ په‌ره‌پیدانه‌که‌ کارامه‌یی پیشه‌یی و دروستکردنی هه‌لی کاری ناو‌خۆیی به‌رده‌وام له‌ که‌رتی وزه‌دا.

په‌نجه‌م: هاوکاری نیوده‌وله‌تی و هاوکاری ده‌ره‌کی.

هاوکاری نیوده‌وله‌تی و هاوکاری ده‌ره‌کی ئامرازیکی سه‌ره‌کین بۆ پیشخستنی په‌ره‌پیدانی هه‌ریمی و باشتکردنی دۆخی ئابووری و کۆمه‌لایه‌تی له‌ ناوچه‌ دووره‌کان. ئەم ئامرازانه‌ رۆلیکی گه‌رنگ ده‌گه‌ین له‌ دابینکردنی بودجه‌ی پنیویست بۆ پرۆژه‌کانی په‌ره‌پیدان و دابینکردنی شاره‌زایی و

سەرچاوهی تهکنیکی وه تهکنهلۆجیای مۆدیرن بۆ پشتگیریکردنی ههلکانی په ره پیدان له م بوارانه دا.

له خواره وه ورده کاربیه کانی ویناکردنی ئەم خالانه دهخهینه پروو:

أ- پاره دارکردنی پرۆژه کانی په ره پیدان: هاوکاری نیوده وه له ته به رچاو دهگیریت یارمه تی دهره کی سەرچاوه یه کی گرنگی داراییه بۆ جیبه جیکردنی پرۆژه کانی گه شه پیدان له ناوچه دووره کان، که ریکخراوه نیوده وه له ته و دهوله ته دۆست و به خشه ره کان به شداری دهکن له دابینکردنی دارایی پرۆژه کان به ئامانجی په ره پیدانی ژیرخان و باشترکردنی ژیرخانی ئابووری، و به رزکردنه وه ی خزمه تگوزارییه کۆمه لایه تیبه کانی وهک په روه رده و تهنروستی. نمونه ی پاره دارکردنی پرۆژه کانی په ره پیدان له ریگه ی هاوکاری نیوده وه له ته و دهره کی پرۆژه یه کی "دهستپیشخه ری عه ره بیه

بۆ وزه ی نویبووه وه" له ولاتانی باکووری ئەفریقا.

ئهم دهستپیشخه رییه ئامانجی پشتگیریکردنه له په ره پیدان و به کارهینانی وزه ی نویبووه وه له ولاتانی ناوچه که، وهک میسر، مه غریب و تونس، به ئامانجی به دهستهینانی به رده وامی ژینگه یی و پیشخستی په ره پیدانی ئابووری له ناوچه دووره کان وه بیه شه کان. ئەم پرۆژه یه له ریگه ی هاوکاری له گه ل ریکخراوه نیوده وه له تیبه کان پاره دار دهکریت وهک بانکی جیهانی و سندوقی دراوی نیوده وه له ته، جگه له به شداریکردن ولاتانی ئەندامی یه کیتی ئەوروپا و ئەمریکا و ژاپون وه ولاتانی دۆستی تر. به هۆی ئەم پاره داربیه وه، ولاتانی په یوه نیدار توانیان پرۆژه کان جیبه جی بکن بۆ په ره پیدانی ژیرخانی وزه ی نویبووه وه وهک ویستگه کانی وزه ی خۆر وه ویستگه کانی با و گورین و تۆره کانی گواستنه وه، که به شداربوون له به هیزبوون به رده وامی ژینگه یی، دابینکردنی هه لی کار و باشترکردنی کوالیتی ژیان له م ناوچانه.

ب- دابینکردنی شاره زایی و سەرچاوه ی تهکنیکی و تهکنهلۆجیا: هاوکاری و به شداری

نیوده وه له ته له گواستنه وه ی شاره زایی و زانیاری و تهکنهلۆژیای سهرده م بۆ ناوچه دووره کان، که توانای په ره پیدانی ژیرخانی ئەوان به رز دهکاته وه، باشترکردنی کوالیتی خزمه تگوزارییه کان و به رزکردنه وه ی توانای کینپرکی چالاک دهکات له م هاوکاربیه دا ئەزمونه سهرکه وتوووه کانی ولاتانی دیکه گواسترانه وه و گونجیندران له گه ل بارودۆخی ناوخۆیی. نمونه یه ک له دابینکردنی شاره زایی و سەرچاوه تهکنیکیه کان و تهکنهلۆژیا له ریگه ی هاوکاری نیوده وه له ته پرۆژه ی "تهندروستی بۆ

هموموان"ه که له لایه ن ریکخراوی تهن دروستی جیهانییه وه پشتگیری ده کریت، ریکخراوی تهن دروستی جیهانی (WHO) له زوریک له ولاتانی تازه پیگه یشتوو. ئەم پرۆژهیه ئامانجی باشترکردن و بهرزکردنه وهی خزمه تگوزارییه کانی چاودیری تهن دروستی و تهن دروستی گشتی له ناوچه دوورده دست و بیبه شه کان. پشتگیری لایه نی هونه ری و ته کنه لوجی له لایه ن تیمی شاره زا پسپور له بوراری پزیشکی وهک تهن دروستی خو پاریزی و کوتان، له بواره کانی وهک پزیشکی پسپور چاودیری دایکان و مندالان، و بهر هنگار بوونه وهی نه خو شیه درمییه کان. له ریگه ی ئەم هاوکارییه وه زانیاری و شاره زایی پزیشکی ده گوازیته وه وه ته کنه لوجیای سه رده م بو کارمه ندانی پزیشکی و تهن دروستی له و بواره نه ناوچه کاند، که به شداره له باشترکردنی ئاستی خزمه تگوزارییه تهن دروستییه کانی پیشکه شکارو زیادکردنی هوشیاری تهن دروستی دانیشتون.

جگه له وهش ئەزمونه سه رکه وتوو وه کان و بیروکه ی داهینه رانه له ولاتانی تر و گونجاندنی له گه ل بارودوخی ناوخی، ئەمه ش یارمه تیده ره له باشتربوونی بارودوخی و پیداویستی و گونجاندن له گه ل بهرنامه تهن دروستییه کان کاریگه ره کومه لگا ناوخییه کان.

ج- پینمایی کاریگه رانه ی هاوکاری و وه به ره هینانه کان: پتویسته حکومه ته کان هاوکاری له گه ل دامه زراوه نیوده وه له تییه کان و به خشه ره کان ده کن بو دلنیا بوون له ئاراسته کردنی هاوکاری و وه به ره هینانه کان به شیوه یه کی کاریگه ر بو به ده سته هینانی په ره پیدانی هه ریمه به رده وامه کان له ناوچه دووره کان. ده بیت ئەوله وه ته کانی په ره پیدان دیاری بکرین ده سته نیشاندنی ئەو پرۆژانه ی که کاریگه ری زوریان هه یه و سه رچاوه کان به شیوه یه کی گونجاو ته رخان بکن. که زورترین سوود له بودجه و هاوکارییه کانی پیشکه شکارو مسوگه ر ده کات. نمونه یه کی ژیانی راسته قینه له ئامانجکردنی کاریگه رانه ی هاوکاری و وه به ره هینان پرۆژه ی "باشترکردنی ژیرخانی که رتی کشتوکال" له ولاتیکی گه شه سه ندوو.

له م پرۆژه یه دا حکومه تی خو جیی هاوکاری ریکخراوی ئابووری و گه شه پیدان (OECD) و بانکی جیهانی بو ده سته نیشاندنی پیداویستییه کان وه ده رفه ت له که رتی کشتوکال له ناوچه گوندنشینه کان دیاری کرائه و پرۆژانه ی که به شدارن له باشترکردنی ژیرخانی، وهک دروستکردنی ریگابانی ناوچه گوندنشینه کان، دابینکردنی ئاودیری ده سترکد، په ره پیدانی توپه کانی ئاودیری، و باشترکردنی ده سترکه یشتن به بازار و ناوچه کانی هه نارده کردن. به هه ماهه نگی له گه ل به خشه ره کان و لایه نه په یوه ندیداره نیوده وه له تییه کان، ته رخانکردنه کانی سه رچاوه بو جیه جیکردنی ئەم پرۆژانه و ئاراسته کردنی وه به ره هینانه کان به شیوه یه کی کاریگه ره نه انجام ده درین. راهیتانی

پیشه‌یی و ته‌کنیکی پیشکەش به جووتیارانی ناوڤۆ ده‌کریت بۆ زیادکردنی به‌ره‌مه‌پیدانی کاریگەر و ئالوگۆری زانیاری و ئەزموونی سەرکەوتوو. له‌ریگه‌ی ئەم پرۆژه‌یه‌ پەرەپیدانی به‌رده‌وام له‌ ناوچه‌کاندا به‌ده‌ست دیت ناوچه‌ گوندنشینەکان به‌ باشتکردنی ژێرخانی و زیادکردنی به‌ره‌مه‌پیدانی که‌رتی کشتوکال، که‌ ئابووری ناوڤۆیی به‌هێز ده‌کات و ئاستی ژيانی دانیشتون باشتتر ده‌کات له‌م ناوچه‌کاندا.

د- به‌هێزکردنی هاوکاری نیوده‌وله‌تی: هاوکاری نیوده‌وله‌تی و هاوکاری ده‌ره‌کی هه‌ماهه‌نگی و هاوچینی و هاوکاری نیوده‌وله‌تی نیوان ولاتان له‌ ڕووبه‌ڕووبوونه‌وه‌دا ته‌حه‌ددای باوی گه‌شه‌پیدان. به‌ ئالوگۆری شاره‌زایی و ئەزموونه‌کان به‌ پیشکەشکردنی پشتیوانی یه‌کتر، ولاتانی به‌شداربوو ده‌توانن ئەنجامیکی باشتتر به‌ده‌ست به‌یئن وه‌ به‌رزکردنه‌وه‌ی کاریگه‌ری هه‌وله‌کانی گه‌شه‌پیدان. نمونه‌یه‌ک له‌ به‌رزکردنه‌وه‌ی هاوکاری نیوده‌وله‌تی به‌نامه‌ی "یارمه‌تی بیناسازی" ه له‌ ولاتانی تازه‌په‌یگه‌یشتو"ی نه‌ته‌وه‌ یه‌کگرتووه‌کان: که‌ تیییدا به‌نامه‌یه‌ هاوکارییه‌کانی بیناسازی له‌ ولاتانی تازه‌په‌یگه‌یشتو"دا یه‌ککه‌ له‌ به‌نامه‌ نیوده‌وله‌تییه‌کان ئەو سەرکرده‌یه‌ی که‌ هاوکاری و پشتیوانی ته‌کنیکی ئاراسته‌ ده‌کات بۆ ولاتانی تازه‌په‌یگه‌یشتو بۆ به‌ده‌سته‌پیدانی پەرەپیدانی به‌رده‌وام. ئەم به‌نامه‌یه‌ ئامانجی به‌هێزکردنی هاوبه‌شییه‌ نیوده‌وله‌تییه‌کان و هاوده‌نگی جیهانی به‌ دابینکردنی هاوکاری دارایی و ته‌کنیکی بۆ پرۆژه‌کانی پەرەپیدان له‌ هه‌ریمه‌ دوورده‌سته‌کان.

پرۆگرامه‌که‌ پالپشتی بۆ پرۆژه‌ جیاوازه‌کان ده‌کات، له‌وانه‌ پەرەپیدانی ژێرخانی ئابووری، به‌ره‌وپیشتبردنی ته‌ندروستی و په‌روه‌رده‌، پەرەپیدانی کشتوکال و پیشه‌سازی، باشتکردنی بارودۆخی ژیان له‌ ناوچه‌ گوندنشینەکان. هه‌روه‌ها هاندەرە ئالوگۆری شاره‌زایی و ئەزموون له‌ نیوان ولاتانی سوومه‌ند و به‌رزکردنه‌وه‌ی هاوکاری له‌سه‌ر بنه‌مای به‌رژه‌وه‌ندی هاوبه‌ش.

بۆ نمونه‌ ده‌توانیت پرۆژه‌یه‌ک له‌ ولاتیکی گه‌شه‌سه‌ندوودا له‌خۆ بگریت بۆ باشتکردنی ژێرخانی ریگاوبانی گونده‌کان و دروستکردنی دامه‌زراوه‌ی ئاو و پاکوخواینی چاودێری ته‌ندروستی، که‌ ده‌ستراگه‌یشتن به‌ خزمه‌تگوزارییه‌ سه‌ره‌تاییه‌کان به‌رز ده‌کاته‌وه‌ و باشتتر ده‌کات کوالیتی ژیان بۆ کۆمه‌لگا گوندنشینەکان. له‌ ریگه‌ی هاوکاری و دابینکردنی نیوده‌وله‌تی به‌ هاوکاری ده‌ره‌کی ده‌توانرێ ئەم هه‌ولانه‌ به‌هێزتر و فراوانتر بکڕین کاریگه‌ری له‌سه‌ر ئاستی هه‌ریمی و نیوده‌وله‌تی. گرنگه‌ هاوکاری نیوده‌وله‌تی و هاوکاری ده‌ره‌کی به‌رپه‌بجیت به‌ شیوه‌یه‌کی شه‌فاف و کاریگەر، و که‌ به‌نامه‌ و پرۆژه‌ پالپشتکراوه‌کان هاوته‌ریبن له‌گه‌ل ئامانجه‌کانی پەرەپیدانی ناوڤۆیی و پیداوایستییه‌کانی کۆمه‌لگه‌ سوومه‌نده‌کان.